

5. Ian R. Wilkinson. A History of State Aid to Non-Government Schools in Australia/ Ian R. Wilkinson, Brian J. Caldwell, R. J. W. Selleck, Jessica Harris, Pam Dettman. – Department of Education, Science and Training, Commonwealth of Australia 2006. – 320 p.
6. Susan Pascoe, Robert Pascoe. Education Reform in Australia: 1992-97. Country Studies: Education Reform and Management Publication Series, Vol. 1, No. 2 1998-02-00. – 43 p.
7. Australian Government 2008, Skilling Australia for the Future: Discussion Paper 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступа:
<http://www.productivityplaces.deewr.gov.au/NR/rdonlyres/>

РЕЗЮМЕ

Е. Бондарчук. Особенности становления и развития школьного образования в Австралии.

В статье проанализированы главные этапы развития системы школьного образования в Австралии. Определены культурные особенности, политические факторы образовательных реформ, рассматриваются современные стратегии развития национального образования, в частности школьного. Очерчены насущные проблемы школьного образования в Австралии, которые должны быть решены в ближайшие десятилетия.

Ключевые слова: система образования, развитие школьного образования, реформирование, образовательная сфера, содержание образования, качество обучения.

SUMMARY

O. Bondarchuk. Origin and development of Australian school education system.

Main stages of Australian school education development system are analyzed in the article. Cultural peculiarities, political factors of educational reform are determined, national education modern development strategies including school education are examined. Australian school education current problems are outlined, that must be resolved in the next decade.

Key words: education system, educational development, reformation, education sector, content, learning quality.

УДК.373.009

В. О. Бутова

Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ФІНЛЯНДІЇ

У статті проаналізовано освітню політику Фінляндії, спрямовану на забезпечення якості освіти, в різні історичні періоди: у складі Королівства Швеції, Російської імперії, в незалежній державі. Досліджено основні реформи шкільної освіти, описано реформування підготовки педагогічних кадрів в другій половині ХХ ст. як складові системи забезпечення якості освіти.

Ключові слова: освітня політика Фінляндії, фінські шкільні освітні реформи, підготовка педагогічних кадрів.

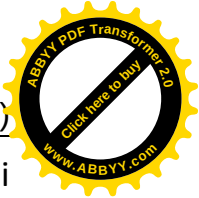
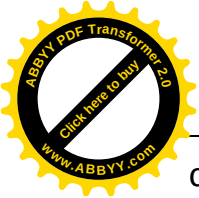
Постановка проблеми. Авторитетні міжнародні організації, такі як Організація економічного співробітництва та розвитку, Міжнародна асоціація оцінювання навчальних досягнень (IEA), щорічно проводять моніторинг шкільної освіти в різних країнах. Фінляндія на початку XXI ст. постійно демонструє високі результати. Якісний показник шкільної освіти в цій країні викликає повагу та інтерес до її системи освіти, особливо історії успішного реформування шкільної освіти. У зв'язку з цим вивчення досвіду фінських освітян представляє для вдосконалення вітчизняної освіти особливий інтерес, тим більше що в історичному плані Україна і Фінляндія мають немало спільного, оскільки у XIX ст. Фінляндія і Україна входили до складу однієї держави – Російської імперії.

Освіта взагалі, і шкільна освіта зокрема, є пріоритетами у внутрішній і зовнішній політиці Фінляндії. Метою шкільної освіти у Фінляндії протягом довгого часу залишається розвиток особистості дитини, здатної розкрити свій талант та розвивати прагнення приносити користь суспільству. Стиль керівництва, положення вчителя в навчальному закладі та в суспільстві взагалі, участь громадськості в розвитку освіти, практично всі аспекти освітнього процесу та його результати представляють інтерес для педагогічної громадськості.

Аналіз актуальних досліджень. Питання реформування фінської шкільної освіти з метою покращення її якості є актуальною для різних країн і науковці в галузі освіти. Окремі аспекти системи освіти Фінляндії розглядалися у працях М. Бражника, А. Василюк, І. Жерноклеева, М. Калугіної, К. Корсака, І. Курдюмової, І. Луговської, Л. Ляшенко, М. Ставрук, О. Хусточки. Т. Асунта, І. Вестбері, П. Канзанен, М. Куikka, Е. Пекконен, С. Ханзен та інші досліджують різні аспекти фінської загальноосвітньої школи. Недостатня дослідженість питання про систему освіти Фінляндії взагалі і освітню політику держави в різні історичні періоди зокрема в сучасній українській педагогічній науці зумовлює актуальність теми статті «Освітня політика Фінляндії в історичному контексті».

Мета статті – дослідити історію розвитку та реформування шкільної освіти Фінляндії, особливості освітньої політики цієї країни в різні історичні періоди.

Виклад основного матеріалу. Фінська освітня політика завжди реагувала на потреби часу, структурні, економічні та соціальні зміни в

суспільстві викликали зміни в освітньому законодавстві, нормативній базі і стосунках залучених до освітнього процесу сторін. Влада країни завжди була на передових позиціях у питаннях освіти своїх громадян і дбала про неї постійно, незважаючи на політичну ситуацію.

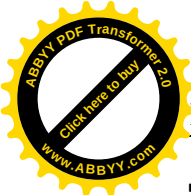
Фінські освітні традиції мають дуже глибокі історичні корені і вони довгий час були тісно пов'язані з церквою. Історично склалося, що освіта населення в європейських країнах була нерозривно пов'язана з релігією і церквою. Ще в XVI ст. духовенство піклувалося про виховання своєї пастви і було зацікавлене в ознайомленні населення з письмовими релігійними джерелами, такими як Біблія чи Євангеліє.

Завданням церкви було навчити населення лояльності і повазі до світської та духовної влади. Духовенство розвивало народну освіту і її результативність зростала. У 50-х роках XIX століття у фінському суспільстві, в тому числі і в пресі, були озвучені прогресивні ідеї стосовно таких питань як статус фінської мови, народна освіта, свобода релігійних поглядів, свобода зібрань. Первинна грамотність здавна досягалася в Фінляндії навчанням у пересувних школах, існування яких є характерною рисою саме фінської народної освіти. Проте переважно навчання грамотності відбувалося у сім'ях, під наглядом духовенства, в руках якого і знаходилася вся народна освіта до 1866 року [3].

Наступне десятиліття стало періодом відкритості і багатьох важливих реформ, найважливішою з яких для церкви була шкільна, що запроваджувала початкову шкільну освіту населення, причому керівництво школами було передано від єпархій до новоствореного національного бюро освіти.

В 40-х роках XIX століття засновник сучасної фінської школи пастор Уно Сигнеус дуже критично оцінив якість початкового навчання в Фінляндії, а в 50-ті роки активним був громадський рух на користь впорядкування шкільного навчання.

Основи організації народної освіти були започатковані Височайшим наказом імператора Олександра II від 19 квітня 1859 року, а детальна розробка проекту була доручена пастору Сигнеусу. Уно Сигнеус, фінський церковний діяч і педагог, вважається «батьком початкової школи Фінляндії» і всієї шкільної системи країни взагалі, який запроваджував європейські педагогічні ідеї в освіту Фінляндії. У своїй педагогічній

діяльності Сигнеус був послідовником ідей Йогана Песталоцці та інтерпретатором поглядів Фрідріха Дістервега, він був активним прихильником освіти для жінок і його основні ідеї полягали в необхідності організації навчання учнів, особливо в сільській місцевості [2].

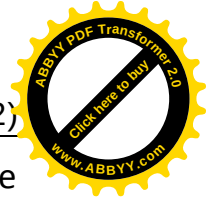
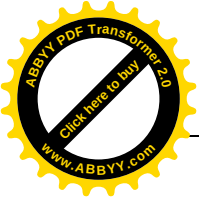
Результатом такої діяльності вищеназваних фінських політичних та громадських активістів став закон від 11 травня 1866 року, що ліг в основу всього подальшого шкільного законодавства. Закон 1866 року детально визначав тип народного училища Фінляндії, керівництво шкільною справою, порядок відкриття, утримання та завідування школами, підготовку вчительського персоналу, його фінансового забезпечення. Вже цим законодавчим актом визначався подальший хід розвитку початкової освіти. До 1875 року майже всі міста впоралися із поставленою задачею по наданню населенню освітніх послуг загальнодоступною школою. Перші жіночі школи з'явилися в Фінляндії ще в 40-х роках XIX століття, а у 80-ті роки після отримання документу про шкільну освіту дівчата отримали право вступу для університету.[1]

Прогресивність фінської освіти на початку XX століття не викликає сумнівів, але Фінляндія лише в 1917 році стала незалежною державою і змогла повністю реалізувати національні ідеї в освітній галузі.

Отже, в історії Фінляндії був період з початку XIII століття до 1816 р., коли територія країни належала до Королівства Швеція, основними освітніми подіями якого можна вважати організацію Королівської Академії в Турку (пізніше реорганізованої в Гельсінський університет) в 1640 році; 1665 рік, коли пастор Гезеліус започаткував реєстрацію всіх прихожан церкви із обов'язковим зазначенням результатів екзамену з читання; 1686 рік – церковний закон встановив обов'язковість навчання.

З 1816 до 1917 року країна існувала в складі Великого Князівства Фінляндського з особливим статусом у складі Російської імперії, що давав змогу до певної міри розвивати освіту та проводити певні освітні реформи:

- 19 квітня 1859 року – наказ Олександра II про організацію народної освіти;
- 1863 рік – створення Статуту початкової школи;
- 11 травня 1866 року – прийняття Закону про організацію народних училищ та керівництво шкільною справою;
- 1880-ті роки – жінки отримують право вступати до університету;

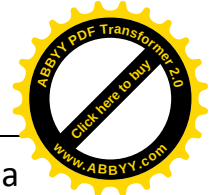
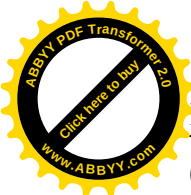

- 11 листопада 1889 року – Закон про зайняття посад вчителів лише особами з фінляндським громадянством;
- 24 травня 1898 року – Закон про сільські народні училища.

У грудні 1917 року Фінляндія здобула незалежність і з того часу розвивалася як самостійна держава, розвиваючи і власну незалежну систему освіти. В освіті країни постійно відбувалися зміни, продиктовані історичними та політичними реаліями і соціальним замовленням суспільства, що вимагало розширення можливостей і покращення якості навчання дітей. Так, у 1921 році з'явився Акт про обов'язкове відвідування школи дітьми з 7 до 13 років; в 1957-1958 навчальному році відбулося додання двох років до обов'язкової освіти. 1968 рік став роком створення загальноосвітньої школи. Для підвищення рівня підготовки педагогічних кадрів у 1971 році відбулося створення в університетах Фінляндії відділень по підготовці вчителів.

У 60-ті та 70-ті роки ХХ століття в фінському суспільстві відбулися стрімкі зміни, і освітні реформи стали невід'ємною частиною державної моделі добробуту. У 1972–1977 роках відбулася реалізація шкільної освітньої реформи. Фінська шкільна система цілеспрямовано розвивалася в напрямку створення загальноосвітньої моделі, яка гарантує кожному громадянину рівні освітні можливості, незалежно від статі, соціального статусу та етнічної приналежності конституція країни. Період реформування тривав з 1964 року, коли урядом було вирішено, що попередня система освіти, в якій паралельно існували різні типи шкіл, мають бути замінені 9-річною базовою освітою. Саме ця реформа мала найбільший вплив на подальший розвиток освіти в країні, вона була реалізована в період 1972–1977 років, проте освітня система залишалася занадто централізованою і лише в кінці 80-х років відповідальність за таку освіту була майже цілком покладена на муніципалітети [4].

В 1985 році розподіл учнів на потоки за рівнем здібностей було заборонено, тим самим надавши всім рівний доступ до освіти та реалізуючи таким чином принцип егалітарності навчання. Водночас школи отримали право створювати групи учнів з будь-якою кількістю учнів, залежно від темпів засвоєння ними навчального матеріалу та гнучко міняти кількісний і якісний склад таких груп, причому на отриманні сертифікату про закінчення школи це ніяким чином не відображалось.

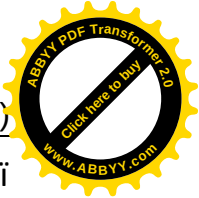
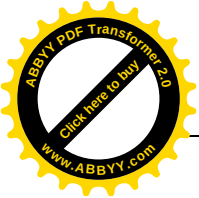
Освітні реформи 80-х років XX століття у Фінляндії порівнюють за значенням з реформуванням початкової освіти після закону 1866 року.

В 1994 році в країні відбулися великі зміни в ступені централізації влади в освіті з наданням школам повної автономії. Національне Бюро освіти надало лише орієнтовні цілі та зміст навчання в різних предметах і провайдери освіти отримали право складати власні навчальні плани на основі національного базового навчального плану, в яких до уваги бралися місцеві освітні потреби та особливості. Вчителі отримали право обирати методику навчання, при цьому великого значення набув професійний досвід вчителів. Варто зауважити, що розбудова у фінському суспільстві високо результативної системи освіти на засадах рівності була здійснена за рахунок відносно низьких фінансових витрат.

Історія розвитку фінської школи тривала досить довгий час, а нинішні успіхи фінських школярів доводять правильність освітньої політики фінських громадських діячів і держави в цілому.

Фінляндія не приєдналася до світової тенденції підсилення контролю і звітності в освіті. Традиційно відповідальними за оцінювання навчальних результатів були фінські вчителі і школи. Єдиною стандартною обов'язковою формою оцінювання у Фінляндії є Матрикуляційний екзамen після закінчення старшого ступеня загальноосвітньої школи [5]. До цього екзамену жодного зовнішнього оцінювання від школярів не вимагають. Необхідно зазначити, що оцінювання учнів у балах відбувається лише до п'ятого класу шестирічної початкової школи. Після цього порівнювати навчальні досягнення учнів між собою забороняється законом. В навчальному процесі присутня лише словесна оцінка вчителя і дозволяється порівняння лише досягнень учня на різних етапах навчання. Робота вчителя у Фінляндії сфокусована на навчанні учнів, а не на підготовці учнів до виконання тестів. Важливою рисою навчального процесу у фінській школі є спокійна атмосфера та відсутність стресових для учнів ситуацій.

Прогрес у навчанні фінських школярів став можливим лише за умови повної довіри батьків, учнів та освітньої адміністрації до вчителів і шкіл. Ера шкільної культури на основі довіри почалася в 90-ті роки XX ст., в часи економічної кризи, коли освітні бюджети були скорочені.

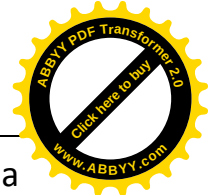
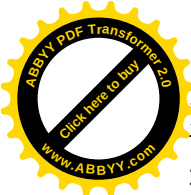
Взагалі успіх фінської освіти не є результатом національної освітньої реформи. Навпаки, освітні реформи стали результатом постійного пристосування школи до нових потреб окремої особистості і цілого суспільства [9].

Основними елементами фінської освітньої політики та реформування можна визначити такі: глибина, що передбачає знання, вміння, цінності, креативність; достатня тривалість у часі; широкий спектр реформ; соціальна справедливість; творча різноманітність; широка керівна база для освіти; при всьому позитивному ставленні до інновацій важливим елементом є прагматичний консерватизм, який надає надзвичайного значення позитивним освітнім традиціям [6].

Успіхи фінських школярів неможливо уявити без висококваліфікованих та відповідальних вчителів. Історію підготовки педагогічних кадрів у Фінляндії можна поділити на три періоди. В перший період з 1780 по 1827 рік педагогічною освітою опікувався педагогічний інститут у складі Академії в Турку. Професор Генрік Габріел Портан, бажаючи допомогти студентам, що давали приватні уроки в заможних родинах для оплати свого навчання, почав читати їм лекції з основ методики навчання математики, латини, шведської мови та інших предметів. Але виявилось, що лекцій недостатньо, і професор Портан запропонував організувати педагогічний інститут для практичної підготовки вчителів. Ця ініціатива була підтримана Академією і такий інститут функціонував з 1806 до 1827 року.

Другий період розпочався в 60-ті роки XIX століття з початком реформи початкової і середньої школи 1866 року, однією з вимог якої був розвиток педагогічної освіти в її практичному аспекті. Фінський Сенат і університет Гельсінкі взяли активну участь у цьому процесі. Перший ліцей для підготовки вчителів середньої школи був заснований в 1863 році, пізніше в різних містах було організовано багато таких навчальних закладів, які продовжують функціонувати і донині [7].

Третій період педагогічної освіти почався в 1971 році з прийняттям нового закону, який покладав відповідальність за підготовку педагогічних кадрів на університети. Закон мав на меті переведення всієї педагогічної освіти у вісім фінських університетів, уніфікацію навчання і системи екзаменів. В 70-ті роки освіта вчителів початкової школи почала

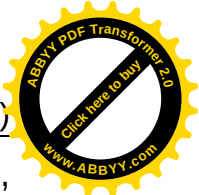
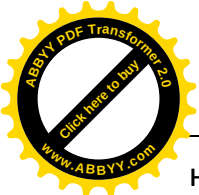
здійснюватися лише в університетах, а в середині 90-х років і підготовка вчителів для роботи з дітьми дошкільного віку була перенесена в університети. Тут же висувалася вимога про обов'язковість академічного ступеня вчителів [11].

У Фінляндії всі програми педагогічної підготовки передбачають здобуття ступеня магістра. В університетах існує чотири відділення підготовки вчителів: відділення підготовки класних вчителів, які навчають учнів 1–6 класів; спеціальних педагогів для роботи з дітьми, які страждають на проблеми з мовленням, читанням чи письмом або ж мають інші проблеми і навчаються в звичайних загальноосвітніх школах, спеціальних класах звичайних загальноосвітніх шкіл або в спеціальних школах для дітей з серйозними відхиленнями розвитку; радників (помічників), які забезпечують освітнє і професійне керівництво; педагогів для освіти дорослих; вчителів дитячих садків або дітей дошкільного віку.

За останні 25 років у педагогічній освіті Фінляндії відбулися процеси перебудови, метою яких став пошук дослідницько-зорієнтованого підходу до навчання, який ґрунтується на ідеї, що кожен вчитель має бути професіоналом своєї справи. Можна визначити декілька процесів, які останнім часом мали значний вплив на роботу вчителя в Фінляндії. У країні тривалий час проводиться політика на основі ідеї, що професіоналізм вчителя може бути сформованим знаннями, отриманими в результаті наукового пошуку та способом мислення та дій на науковій основі.

У фінській системі освіти вчителям надано високий ступінь свободи, гарантований законом. Система самоуправління без інспекторів спирається на глибокі знання вчителів, котрі прагнуть узгодити свою творчість з навчальним планом. Таким чином зразу досягаються три мети: вчитель розвивається (а), тим самим рухаючи вперед свою школу (б), та національну систему освіти (в). Професія вчителя у Фінляндії вважається однією з найбільш творчих та незалежних [10]. Нині роль вчителя в навчальному процесі значно змінилася – з простої передачі знань учням до керування навчанням учнів.

У Фінляндії реалізується ідея підготовки незалежного вчителя, здатного думати і діяти на основі теорії та наукового дослідження, обґрунтовувати педагогічні рішення за допомогою формальних і системних аргументів. Ця ідея передбачає здатність і готовність читати професійну та

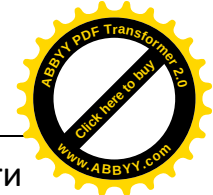
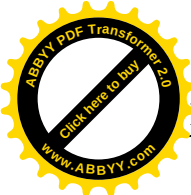
наукову літературу критично, вміння відбирати матеріали для читання, оцінювати їх, відбирати з прочитаного важливу і корисну для практичного використання інформацію. Педагогічне мислення включає інтуїтивну та формальну складові, але науковий підхід допомагає спрямувати його в практично правильному руслі [14].

Підготовка вчителів у Фінляндії ставить на меті ознайомити майбутніх педагогічних працівників зі всіма можливими видами роботи, які вони будуть виконувати та всіма можливими педагогічними ситуаціями і способами їхнього розв'язання [11].

Педагогічна практика є невід'ємною і важливою складовою педагогічної підготовки, оскільки вона дає змогу студенту проявити рівень своєї теоретичної, методологічної, психологічної і педагогічної готовності, перевірити свою волю, можливості і амбіції стати професіоналом. Практика допомагає студенту розвивати свою креативність і створює основу для професіональної особистості вчителя. Фінські студенти високо цінують практику порівняно з іншими навчальними курсами, оскільки вона максимально наближена до майбутніх умов їхньої роботи і є найбільш корисною.

У Фінляндії не існує спеціального законодавства що регулює безперервну підготовку та тренінг учителів. Постійна освіта і тренінг учительського складу вважаються відповідальністю власників навчальних закладів і особисто вчителів. Вони одержують підтримку від урядових фондів щодо реформ, які є важливими для освітньої політики, такі як інформаційні та комунікативні технології. Постійне підвищення кваліфікації вчителів організовується державними центрами перепідготовки, університетськими підрозділами підвищення кваліфікації, педагогічними факультетами університетів, політехнічними інститутами з відділеннями підготовки вчителів, літніми університетами та різними приватними організаціями [7].

Висновки. Фінська освітня політика базується на рівності, гнучкості, креативності, професіоналізмі вчителя та взаємній довірі в суспільстві. Освітні реформи у Фінляндії вибудовувалися на ідеях позитивного лідерства, яке основну увагу приділяє навчанню і з боку вчителя, і учнів, заохоченню шкіл до створення оптимального навчального середовища та реалізації змісту навчання, що допомагає учням найкраще досягти своїх

навчальних цілей. Висока результативність фінської шкільної освіти забезпечується цілим комплексом факторів, що включає інтереси учнів, забезпечені школами навчальні можливості, підтримка і допомога батьків, а також соціокультурний контекст у суспільстві. Успіхи фінських школярів неможливо уявити без висококваліфікованих та відповідальних вчителів. За таких умов педагогічна освіта є надзвичайно важливою і її реформуванню теж приділялася велика увага в кінці ХХ ст. Усі освітні реформи у Фінляндії відбувалися в умовах позитивного ставлення суспільства до всіх нововведень.

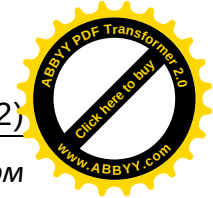
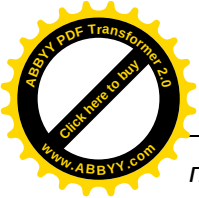
ЛІТЕРАТУРА

1. Введение всеобщего обязательного обучения в Финляндии. – СПб., 1909.
2. Записка канцелярии Финляндского генерал-губернатора о положении местных школ в Финляндии. – СПб., 1910. – 86 с.
3. Итоги народного образования в европейских государствах / сост. Н. А. Корф. – СПб. : Типография М. А. Хана., 1879. – 142 с.
4. Шелкович Л. В. История реформирования системы общего среднего образования в Финляндии [Електронний ресурс] / Л. В. Шелкович. – Режим доступа : http://www.ibe.unesco.org/cops/russian/FINLAND_rus.pdf.
5. Antikainen A. Twenty-five Years of Educational Reform Initiatives in Finland [Електронний ресурс] / A. Antikainen, A. Luukkainen. – Режим доступа : <http://cc.joensuu.fi/~anti/publ/widet/twenty-five...>
6. Frassinelli L. Educational Reform in Finland [Електронний ресурс] / L. Frassinelli. – Режим доступа : <http://www.msu.edu/user/frassine/EAD845-EducationalReforminFinland.pdf>
7. Hansen S-E. Teacher Education in Finland – updating the 1996 SIGMA report / S.-E. Hansen // TNTEE Publications. – 1999. – Vol.2, № 2. – P. 103-107.
8. Kirjapalno F. Teacher Education in Finland [Електронний ресурс] / F. Kirjapalno. – Режим доступа : www.oaj.fi/pls/portal/url/.../34426BB3E98519CE040FCOAA70C17D8
9. Sahlberg P. A short history of educational reform in Finland [Електронний ресурс] / Pasi Sahlberg. – Режим доступа : <http://192.192.169.112./filedownload/AshorthistoryofeducationalreforminFinland.pdf>
10. Tuovinen Y. Teacher Professionalism – Viewpoints On Best Practice, the Case of Finland / Yuhani E. Tuovinen // AARE 2008 conference. – Paper Code: TUO081146. – Brisbane. – Australia. – December 2008. – 5 p.
11. Teacher Education in Finland [Електронний ресурс]. – Режим доступа : http://www.oaj.fi/pls/portal/docs/PAGE/OAJ_INTERNET/01FI/05TIEDOTTEET/03JULK AISUT/OPEKOULUTUSET

РЕЗЮМЕ

В. А. Бутова. Становление системы обеспечения качества школьного образования в Финляндии.

В статье проанализировано образовательную политику Финляндии, направленную на обеспечение качества образования, в разные исторические

периоды: в составе Королевства Швеции, Российской империи, в независимом государстве. Рассмотрены основные реформы школьного образования, описано реформирование подготовки педагогических кадров во второй половине XX ст. как составляющие системы обеспечения качества образования.

Ключевые слова: образовательная политика Финляндии, финские школьные образовательные реформы, подготовка педагогических кадров.

SUMMARY

V. Butova. Finnish school education quality maintaining system development.

The article deals with the Finnish educational policy aimed at maintaining education quality at different historical periods: while entering Swedish Kingdom, Russian Empire, as an independent state. The main school reforms are analyzed, reforming teachers training in the second half of the XXth century is described.

Key words: finnish educational policy, Finnish school educational reforms, teachers training.

УДК 37.014.25:378(430)

Б. В. Год

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

НІМЕЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК СУБ'ЄКТ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

У статті досліджено еволюцію німецького університету як суб'єкта інтернаціоналізації. Простежено становлення середньовічних університетів. Охарактеризовано освітні погляди Вільгельма фон Гумбольдта на зміст університетської освіти. Визначено освітні орієнтири німецького університету. Окреслено мету реформ університетської освіти в Німеччині.

Ключові слова: університет, інтернаціоналізація, європейська культура, філософія університету, німецькомовні країни, університетська наука.

Постановка проблеми. На початку XXI століття глобалізація, масовізація та інтернаціоналізація освіти стають провідними тенденціями розвитку світової системи вищої освіти. У цій тріаді університет розглядається як феномен європейської культури, потужний осередок зростання та зміцнення людського мислення, суб'єкт інтернаціоналізації. Ідея німецьких університетів, сформульована В. Гумбольдтом, спирається на два поняття «Wissenschaft» (наука) і «Bildung» (освіта), де остання розуміється у сенсі «формотворення», «вибудови» та «виховання». Становлення німецького університету як осередку незалежного пошуку знань та ідея всебічного й гармонійного виховання особистості, що базується на моральних, загальнолюдських цінностях, актуалізує доцільність наукового пошуку та визначає його пріоритетність в аспектах розроблення Україною власної політики інтернаціоналізації вищої школи.